

Litteratur: Per-Martin Meyerson; Judiskt liv i Europa 1786 – 1933 - Integrationsprocess med förhinder

sep182012

Skrivet av Franz T. Cohn

[Litteratur](#) - [Litteraturkritik](#)

Européer utan hemland

Per-Martin Meyerson

Judiskt liv i Europa 1786 – 1933 - Integrationsprocess med förhinder
Dialogos

Judarnas öde i Europa under tiden före andra världskriget har tilldragit sig flera forskares intresse. För några månader sedan kom det ut ett omfattande verk på engelska av historikern Bernard Wasserstein med titeln "On the Eve – the Jews of Europe Before the Second World War". Jag recenserade boken i denna tidskrift i juni i år.

<http://tidningenkulturen.se/artiklar/litteratur/litteraturkritik/12381-litteratur-bernard-wasserstein-on-the-eve-the-jews-of-europe-before-the-second-world-war>

Per-Martin Meyerson

Nu kan vi glädjas åt en bok på svenska om samma ämne men med ett annorlunda upplägg. Det är Per-Martin Meyerson som efter vad jag förstår mycket omfattande research kommit med "Judiskt liv i Europa 1786 – 1933" med undertiteln "Integrationsprocess med förhinder".

Meyerson gör halt vid 1933 i motsats till Wasserstein som följer med några år till in i Hitlertiden. Men grunden för den största av katastrofer för det judiska folket finns redan lagd långt dessförinnan i de flesta av Europas länder där kyrkans antisemitism underbyggt hatet mot judar och där senare en stark nationalism grundad på etnicitet inorporerade antisemitismen i sin ideologi. Meyerson börjar sin berättelse redan före boktitelns 1786 och kan inte helt hoppa över 4 000 år av judisk historia, där judarna varit först med att ställa upp etiska regler för samlevnad - de tio budorden och andra levnadsregler som senare anammats av kristendomen. Bibeln, Tanach, kallad Gamla Testamentet av de kristna, och dess olika sociala regler och hygienföreskrifter, däribland kosher-reglerna har sedan förblivit judendomens bas i alla de samfund som bildats runt om i världen genom tiderna. Meyerson påpekar hur stor roll den religiösa debatten och ett ständigt ifrågasättande, med Talmud som exempel, spelat inom judendomen som inte anammat kristendomens heliga dogmer. Redan tidigt i historien lärde man barnen läsa och skriva samt uppmuntrade dem att diskutera.

Bildning och kunskap har högre social status inom judiska församlingar än materiell framgång. Den judiska sammanhållningen kring ett annorlunda levnadssätt har bildat grunden för den kyrkliga antisemitismen, vilken går som en ledtråd genom berättelsen om judarnas historia och öde i de olika europeiska länderna. Den kyrkliga antisemitismen har senare i flera länder kompletterats med eller ersatts av en nationalistisk antisemitism som i flera fall blivit virulent. Boken berättar om judarnas flykt under olika tidsperioder undan särslagstiftning, förföljelse, rån och mord men även om tider av

acceptans och relativt välstånd. Meyerson går igenom judiskt liv land för land i Centraleuropa, Östeuropa och Västeuropa och gör detta på ett initierat och spännande sätt.

Han kommer fram till att judarnas försök att integreras och helt smälta in i värdländernas samhällen och kultur i huvudsak misslyckats. Ett undantag är måhända Storbritannien, kanske tidvis med Sverige på andra plats. När Hitler kom till makten i Tyskland 1933 stoppades den påtagliga assimilationstrenden hos de tyska judarna som kallade sig *Deutsche Staatsbürger jüdischen Glaubens* (tyska medborgare av judisk tro). Fram till 1939 ville nazisterna tvinga dem lämna landet. De berövades sina företag, sina pengar och det mesta av sina tillhörigheter. Därefter tog man till utrotning av de kvarvarande samt av alla andra judar i det tyskockuperade Europa. Den delen av historien ligger utanför Meyersons bok som dock visar på de faktorer som möjliggjorde detta.

Vart skulle förföljda judar från de olika länderna ta vägen? Vi vet att miljoner judar sökte sig till USA på 1800- och början av 1900-talet. Palestina var då ännu inget väsentligt alternativ på grund av brittisk kvotering av invandringen före 1948. Men ett eget land - Israel - var drömmen som hägrade för stora grupper, främst i pogromernas Östeuropa. Först 1933 med Hitlers makttillträde ökade invandringen av tyska judar till Palestina så långt som mandatmakten Storbritannien tillät. I bokens förord beskriver Meyerson ett samtal som ägde rum den 18 mars 1948 i Washington D.C. mellan USA:s president Harry Truman och professor Chaim Weizmann som representant för judarna i Palestina. Weizmann lyckades efter ett par timmars samtal övertyga Truman att lägga USA:s röst i FN för en delning av landet i en israelisk och en palestinsk stat. Weizmanns argument var desamma, säger Meyerson, som dem jag kommit fram till i denna min bok. Judarna behövde helt enkelt ett eget hemland där de kunde leva i frihet i likhet med alla andra nationer. Weizmann blev Israels första president.

Meyersons bok är intressant för alla dem som vill veta mer om judisk historia särskilt när den berättas på hans personliga sätt. Referenslistan i slutet av boken är gedigen. Jag föreställer mig att boken kan intressera de många svenskar som har något judiskt påbrå. Var kom deras förfäder ifrån? Vad har dessa upplevt innan de kom till Sverige från något av Europas länder? Denna bok kan kanske ge svar.

Universitetsstuderande och gymnasieelever är givna läsargrupper. Författarens rekommendation är att läsa om ett eller ett par länder i taget. Avsnittet om Tyskland är av naturliga skäl det mest omfattande.

Franz T. Cohn

Inline [article](#) positioning by [Inline Module](#).

[< Föregående](#)

[Nästa >](#)